

– Mes tavu mylimu, Bili Graibštai. Tavo mamutė ir tėtukas mylimu tavu. Žinai, ar ne?

Bilis susikryžiaęs kojas sėdėjo tamsiausioje rūšio kerteje. „Mamutė“, kaip ji mėgo save vadinti, ilsėjosi sename, patrešusiame krėsle, parsitemptame iš subombarduoto namo. Ryškiaspalvės apmušalo gėlės buvo išblukusios, virtusios gelsvai pilkšvomis.

– Mes jį mylimu, ar ne, tėtuk? – paklausė ji, nukreipusi žvilgsnį į vyrą, įsitaisiusį tokiame pačiame krėsle priešais ją.

Vyras sėdėjo užvertęs galvą. Atrodė išsiblaškęs, lyg mintyse būtų kažkur kitur. Liesame jo kakle Bilis matė išsišovusį Adomo obuolį. Šis šokčiojo, vyrui bandant suregzti sakinį.

– Tikrai taip, mamute, – kimiu balsu sušnabždėjo jis. Baltos nereginių akys spoksojo į lubas. – Mes jį labai mylimu. Ir mylimu jo sesutę.

Bilis žvilgtelėjo į kertę, kur Megė žaidė su purvina skudurine lėle. Mergaitė atrodė daugių daugiausia šešerių, bet išvaizda būna apgaulinga, jei priklausai šiai padermei. Ko gero, ji šitokia jau labai seniai; šiaip ar taip,

kai Bilis ją surado, ji buvo lygiai tokia pati. Sausi, į gniutulus susivėlę jos plaukai styrojo į visas puses, apskritas veidukas buvo purvinas, bet akys spindėjo, ir žiūrint į jas Biliui tirpo širdis.

Mamutė apsilaižė, lūpų kamputis sutrūkčiojo – ji bandė nusišypsoti. Bilis puikiai žinojo, ką tuojau išgirs, ir jį apėmė šleikštulys.

– Tėtukai, žinai, ko norėtu? – paklausė mamutė.

– Ne. Ko gi? – tarė tėtukas.

Bilio pečiai ir kaklas įsitempė, lyg lauktų smūgio.

– Ko nors skanaus pavalgyti. Kokios užkandėlės.

Tėtukas susiraukė, paskui jo veidas atgijo, sutrūkčiojo. Jis pasuko galvą ant šakalinio kaklo ir pažvelgė į mamutę.

– Užkandėlės, – sustenėjo, pirštais gniauždamas krėslo ranktūrį.

– Na... kokio menko daiktelio, – pridūrė mamutė ir vėl apsilaižė. Kaulėtais pirštais pabarbeno į ranktūrį.

– Būtų šaunu, – patvirtino tėtukas ir atgręžė į Bilį viltingą, maldaujantį veidą.

Bilis pakilo, dirstelėjo į knygą rankose. Jam patiko skaityti. Knyga buvo apie piratus ir lobį paslaptingoje saloje, skaitydamas jautėsi taip, lyg pats vaikščiotų po salą, o ne tūnotų tamsiame, drėgname Graibštų rūsyje. Knygą parašė žmogaus vardu Robertas Luisas Stivensonas. Jos viršelį buvo aptrintas ir apiplyšęs, ant jo nupieštas piratas su kruvinu kardu rankoje, žiūrintis į rūkstantį laivą tolumoje.

– Ko pageidautumėt? – atsidusęs paklausė Bilis. Nenorėjo net pažvelgti į tuodu.

– Kokio menko daiktelio, – suknerkė mamutė.

– Užkandėlės, – tarė tėtukas.

– Mažytės.

– Bet šiltos.

– Ir sultingos.

– Ir *gyvos*.

Tėtukas delnu pasitrynė smakrą, mėgindamas nusivalyti nutįsusią seilę, lėtai varvančią pro lūpų kamputį.

Mamutė pakreipė galvą, laibas kaip nendrė jos kūnas virpėjo.

– Gal atgabentum mielą žinduklį paršelj? – šuktelėjo ji ir linksmi suplojo rankomis.

Tėtukas energingai palinksėjo.

– Pasistengsiu, – atsakė Bilis, slegiamas jų lūkesčių naštos.

Mamutė išsišiepė, parodė geltonus smailius dantis.

Staiga tėtukas nusiminė.

– Tik ne šunį. Nepakėstu šunų. Siaubingai gysloti. Ir šlykštaus skonio. Nepakėstu šunų, – suriko jis ir delnu smarkiai pliaukštelėjo per ranktūrį.

– Gerai, ne šunį, – atsakė Bilis.

Tėtuko akys išsiplėtė.

– Pažadėtu?

– Pažadėtu, – patikino Bilis.

Mamutė susinėrė pirštus po smakru ir suspiegė, paskui linksmi patrepsejo kojomis. Megė pakėlė galvą nuo lėlės ir susiraukusi dėbelėję į ją.

– O mes pasėdėsime namie ir pasižiūrėsime televizorių, – tarė mamutė.

Bilis pašnairavo į seną televizorių, pastatytą tarp dviejų krėslų. Jis buvo atvilktas iš kito sugriauto namo Londono gatvėje.

– Taip, televizorius. Iki pavakarių pasižiūrėsime televizorių, – sumurmėjo tėtukas, nuliežė ilgus iltinius dantis ir vėl nukreipė žvilgsnį į lubas.

Abu atsilošė ir ėmė snūduriuoti, tamsoje buvo girdėti tik švokščiantis jų alsavimas. Bilis dar kurį laiką juos stebėjo. Mintyse mamutę ir tėtuką vadino Kirminais. Daugybę metų praleidę po žeme, slapstydami nuo saulės, pražūtingos jų padermei, jie išbalo kaip numirėliai ir tapo panašūs į baltas besirangančias lervas. Šiedu buvo tokie pat akli ir baugštūs, nieko neišmanė apie juos supantį pasaulį ir rūpinosi tik tuo, ko gaus pavalgyti. Vis dėlto jis jų gailėjo; jau ilgą laiką tik Kirminai palaikė jam draugiją.

Apie praeitį jie nesikalbėjo, tik kartais Bilis nugirsdavo tėtuką per miegus vapantį, kaip šeima juos išvijo už žmonių medžioklę. Medžioti žmones buvo draudžiama, prieštaravo kažkokiai sutarčiai. Prieš daug metų jie pasivadino Graibštais. Po truputį ėmė mėgdžioti žmones, gyvenančius viršutiniame pasaulyje. Dėl to ir įsigijo televizorių bei krėslus. Po kiek laiko Bilis į juos ėmė kreiptis mamute ir tētu-

ku. Taip buvo paprasčiau. Lengviau apsimesti, kad jie niekuo nesiskiria nuo paprastų žmonių. Bilis jau seniai galėjo juos palikti, bet šiame pasaulyje daugiau nieko neturėjo. Jis buvo vienas. Netgi pirmaisiais metais su Graibštais jautėsi vienišokas, bet nors jau galėjo išvaizduoti turįs artimųjų. Išsigalvota šeima nėra tikra šeima, bet vis geriau nei jokios.

Nykiamame Bilio pasaulėlyje vienintelė Megė buvo kai kuo panaši į jį. Megę jis rado besislepiančią šiukšlyne. Vos užmetęs akį suprato, kad ji ne žmogus. Be abejo, mergaitę kažkas išvijo. Veikiausiai dėl tų pačių priežasčių kaip ir jį. Bilis pasiūlė jai maisto, bet ji nė kiek nesusidomėjo. Ir saulės šviesa, regis, jai taip pat nekenkė, nors Graibštams kėlė mirtiną pavojų. Tą patį vakarą Bilis parsivedė ją namo ir jų „šeima“ pasipildė.

Bilis priėjo prie Megės, atsiklaupė ir delnais suėmė veidą.

– Mege, gražiai elkis. Niekur iš čia neik, rūpinkis mamute ir tėtuku. Bilis pamėgins parnešti jiems maisto. Grįžęs tau paskaitysiu.

Megė delnu įnirtingai pasitrynė nosį. Bilis nusišypsojo.

Tada ėmė lipti laiptais aukštyn. Toldamas nuo Graibštų sulig kiekvienu žingsniu jautėsi vis lengvesnis, bet skirtis su Mege buvo skausminga. Be šių trijų jis nieko neturėjo. Pasaulyje jam grėsė pavojai, kaip ir mamutei su tėtuku, todėl šie jau daug metų nebuvo išlindę iš požemio.

Prieš kelerius metus Graibštai jį rado apleistame, per karą nukentėjusiame name. Jiems, kaip ir Biliui, darėsi

vis sunkiau pasislėpti, nes žmonės visur ieškojo priebėgos nuo bombų. Beveik visi tam tinkami rūšiai buvo paversti slėptuvėmis, todėl jų padermės atstovai sutemus turėdavo slankioti viršuje. Kartais netyčia atsidurdavo saulėje ir taip baigdavo dienas.

Tiesa, tik *kai kurie* iš jų. Bilis buvo šiek tiek kitoks. Mamutė jį vadino savotišku, kaip ir Megę. Jis skyrėsi nuo kitų. Galėjo vaikščioti dienos šviesoje ir apsimesti žmogumi.

Neįgudusia akimi nebūtum atskyręs jo nuo paprasto žmogaus.

Bilis pravėrė rūšio liuko duris ir apsidairė po apdegusius griuvėsius viršuje.

Niekas nejudėjo, bet Bilis žinojo: atsarga gėdos nedaro. Jis lėtai prisitraukė, išlindo pro angą ir tyliai uždarė dureles. Užėjęs už namo įsėlino į apleistą daržą.

Buvo vakaras, prietema, dangus blyškus, rausvai pilkas. Bilis pauostė šaltą orą. Mažumėlę dvelkė dūmais. Dešinėje trečiame name nuo jo šnekučiavosi šeima.

Bilis nuskuodė prie šiukšliadėžės sodo gale. Užsokęs ant dangčio atsispyrė, liuoktelėjo per tvorą ir grakščiai nusileido ant kojų siaurame, piktžolių prižėlusiam skersgatyje. Truputį patupėjo, vėl pauostė orą ir atidžiai įsiklausė. Išgirdo tuos pačius balsus. Vaikas juokėsi, vyras šnekėjo, kažkas pasakė, kad laikas valgyti pavakarius.

Bilis pasuko dešinėn ir ištempęs ausis, įdėmiai žvalgydamasis sparčiai nužingsniavo gatvele. Einant pro namą, kuriame girdėjo pašnekesį, širdį suspaudė pažįstamas il-

gesys. Jis sustojo ir pažvelgė į medinius sodo vartelius. Linksmi sukrykštė vaikas.

„Tik minutėlę, – pagalvojo jis. – Tik minutėlę pasižiūrėsiu. Ilgai neužtruksiu.“

Bilis dirstelėjo pro vartelių plyšį. Išvydo išpuoselėtą sodą ir svetainės langą.

Tėvas stovėjo prie krėslų ir šypsojosi. Regis, buvo ką tik grįžęs iš darbo. Tebevilkėjo darbinį drabužį: rudą alyvuotą kombinezoną. Į kambarį it viesulas įlėkė baltapūkis berniukas ir tėtis pakedeno jam plaukus. Įkandinė atsekė vyresnė mergaitė. Ši atrodė maždaug septynerių ir buvo kur kas ramesnė už berniuką. Jų mama sėdėjo ant sofų ir vaikai įsitaisė jai iš šonų.

Bilis atmintinai mokėjo visus jų ritualus.

Vyras pasilenkė prie stačiakampės medinės dėžės su priekyje įmontuotu žaliu ekranu. Tai buvo garsusis televizorius. Bilis šyptelėjo prisiminęs, kaip prieš porą mėnesių tėtis atitempė jį iš priėškambario ir kaip vaikai spygavo iš džiaugsmo. Televizorius buvo iš raudonmedžio, apdaužytas ir apibrūžintas. Visai šeimai nepaprastai patiko.

Tėtis pasuko juodą mygtuką, pasigirdo pažįstamas spragtelėjimas, pasirodė šviesus kvadratėlis ir netrukus išsiplėtė per visą ekraną. Pasklido švelni šviesa, Bilis išvydo du nespaltotus besišnekančius žmones, paskui pasigirdo gal keliasdešimties žmonių kvatojimas. Šeima ant sofų irgi juokėsi.

Bilis dar kurį laiką žvelgė į juos, į jų linksmas, spindinčias akis, nerūpestingas šypsenas ir juoką. Paskui prisiminė rūšį, savo „šeimą“ ir ką turės padaryti. Šypsena tuojau pat dingo nuo veido. Jis nenorom atsitraukė nuo vartelių. Pėdindamas tolyn už nugaros girdėjo juoką ir jam, kaip visada, suspaudė širdį.

Pasukęs už kampo atsidūrė platesnėje gatvėje. Kai kurie namai buvo tik tušti kiautai, bet kituose, kaip ir jo jau matytame, gyveno žmonės. Pro tinklines užuolaidas sklido šilta šviesa, mirguliavo televizorių ekranai.

Jis kėblino nunarinę galvą, vengdamas praivių. Gatve beveik niekas nevaikščiojo, bet jis vis vien nenorėjo sutikti žmonių žvilgsnių. Praėjo „Karališkąjį“ kino teatrą. Jaunas vyras mėlyna užsagstyta tunika, pasipuošęs kino teatro ūkvedžio peteliške ir berete, šlavė marmurinius laiptus. Tarp lūpų laikė cigaretę. Pastebėjęs Bilį, susiraukė. Bilis nusuko akis ir paspaudė greičiau.

Jis kelis kartus lankėsi „Karališkajame“, nors nė karto nepirko bilieta. Neseniai, vieną šeštadienio vakarą, įsmuko į sausakimšą salę. Rodė filmą apie žioplą pardavėją. Jis vaikščiojo atbulai užsidėjęs kepurę su snapeliu, nuolat užmindavo ant kokios nors šiukšlės ir nugriūdavo. Žmonės kurtinamai kvatojosi, skruostais riedėjo ašaros. Šalia jo sėdinti jauna pora net raitėsi iš juoko. Bilis atsilošęs šypsojosi. Trumpą laiką įsivaizdavo, kad jie visi trys šeima ir atėjo kartu.

Iš už kampo papūtė šaltas vėjas, per blauzdą pliaukštelėjo laikraščio lapas. Bilis jį nusikratė ir, palikęs už nugaros „Karališkąjį“, nužygiavo tolyn.

Išgirdęs inkštimą sustojo, užsimerkė ir įsiklausė. Netoliese daužėsi širdelė. Bilis linktelėjo ir patraukė į tą pusę. Vėjas vos vos pakeitė kryptį ir jis užuodė kvapą. Paspertino žingsnį.

Garsas sklido iš tamsaus skersgatvio netoliese. Bilis įsuko į jį ir pastebėjo kažką spindint. Tai buvo akys.

Šuns akys.

Nepakęstu šunų.

Bilis atsiduso.

Perkarės terjeras bandė iš po pernykščių lapų ir permirkusių popierių krūvos išsitraukti kaulą.

– Kaip sekas? – paklausė Bilis.

Šuniukas staigiai atsigręžė. Atrodė baisiai išsigandęs. Bilis pasilenkė ir ištiesė ranką.

– Viskas gerai?

Gyvūnelis baugščiai pažvelgė į jį ir prisiartino. Iš pradžių tik įtariai dėbsojo, bet galop palaižė delną. Bilis nusišypsojo.

– Šaunuolis.

Mintyse nuskambėjo ponios Graibštės balsas.

„Bili, nusuk jam galvą. Lyg laužtum šakelę. Jis nieko nepajus. Užkandžiui tiks. Aš neišranki.“

Bilis liovėsi šypsojėsis, nusipurtė iš pasibjaurėjimo ir atsistojo.